

La garrafa

(ALDC, II, 355. La garrafa)

Garrafa és el mot més estès per a designar una ‘ampolla grossa de coll curt sovint revestida de vímets o d’espart’ (var. *carrafa* 1, *garrafeta* 163, 185, *garrafó* 83, 134, 162, *garrofa* 150, *garrafa vestida* 55, *garrafa espartada* 123), documentada des del s. XVII, però d’origen obscur, potser de l’ár. (o persa) QARÁBA ‘atuell per a transportar aigua’, a través de l’ár. vg. QARAF i/o de l’it. *caraffa*. *Barral*, propi de Mallorca, atestat ja al s. XIII, també d’ascendència fosca, potser d’una arrel BARR- que trobem en *barril* i en el fr. *barrique*, designa una gran varietat de recipients de matèria i de forma diverses. *Marraixa* deriva de l’ár. MIRÁŠŠA, der. de RAŠŠ ‘arruixar’ (veg. mapa 216). *Bombona* (var. *bomboneta* 8), d’introducció molt tardana, com el fr. *bombonne*, sembla un occitanisme, der. de *bomba* [*boumbo*]

‘recipient de terra cuita rodó, de coll molt curt’. El ross. *damajana* és un manlleu al fr. *dame-jeanne*, un ús humorístic del nom de persona *Jeanne* al-lusiu a la forma voluminosa d’aquesta ampolla, probablement nascut entre els mariners del migdia de França; l’alg. *damijana* 85 va arribar a través de l’it.; en canvi, *dama*[χ]uana 69, 140 i 143 i *dama*[k]uana 141 (per l’adaptació cast. /χ/ = cat. [k] pròpia de monolingües) és imputable al cast. *Bòtil* 75, 80 no és resposta adequada a l’enunciat. El revestiment per a protegir el cos de la garrafa ha donat origen a les formes perifràstiques *ampolla vestida* 48, *ampolla espartada* 56, 66 i *ampolla guarnida* 126.

Són mots normatius *garrafa*, *damajoana*, el genèric *barril* (des del DG₁, 1932); *marraixa* (des del DIEC₁, 1995).

